

PRIKAZI I OSVRTI

**GRAČANIČKI
GLASNIK**
časopis za kulturnu
historiju

Broj 39, godina XX,
maj, 2015. [str. 196-198]

© Monos 2015

Ramiz Brkić, *Olovni san*, roman

“*Planjax*”, Tešanj, 2013.

Kemal Ljevaković, književnik

Pojavom romana *Olovni san* Ramiza Brkića treći je literarni bijeg autora iz ovozemlja u svjetove bajkovitosti, svjetove kosmičkih visina i u mikrosvjetove – to je bijeg ili pokušaj spajanja izmaštanih svjetova sa stvarnim događanjima i stvarnim likovima.

Kad se iščitaju samo posljednja dva literarna ostvarenja Ramiza Brkića, *U kružnici nesanice* i *Na raspeću Guantanama*, ima se veliki čitalački motiv i za novu Brkićevu knjigu *Olovni san*. Dakle, poslije sjajne zbirke priča *U kružnici nesanice* u kojoj se lebdi u transformacijama od fantastike do jave, od horora do stvarnosti; i poslije još sjajnijeg romana *Na raspeću Guantanama* u kojem autor literarno gradi Eldarovu dramatičnu pustolovnost a zatim je transformiše u romantična događanja do nevjerovatnosti do osjećaja dileme glavnog junaka – *je li on na javi ili u snu*, pojavljuje se, eto, novo Brkićevo djelo, u kojem ostaje dosljedan i uramljen u okvire literarnog promišljanja i funkcioniranja između nestvarnog i stvarnog. Zapravo, svoju priču *Mikronija* iz zbirke priča *U kružnici nesanice* s glavnim junakom Tarikom, koji tvori ili odlazi u mikro svijet, autor je proširio do forme romana tako da fantastika, moglo bi se kazati, postaje oblik Brkićevog umjetničkog izražavanja. U okviru fantastike kao specifičnog proznog žanra, Brkić se u pripovijedanju osjeća komotnim do čitalačkog dojama začudnosti i očaranja.

Ne samo proširenjem priče *Mikronija*, već i njenim preimenovanjem u *Olovni san* autor moćnom naslovnom riječju unekoliko redefinira priču, redefinira čitalačku percepciju njenog promatranja.

Kažu da je *san produžetak želja proteklog dana*, može li se onda analogijom *Olovni san* Ramiza Brkića poimati

produžetkom želja proteklog, dobro, autorovog života.

O čemu to autor sanja, koje su mu to želje, kako sanja – i kako nam o tome pripovijeda?

U metafori se kaže da je nešto *lijepo kao san*, postoje *carstva snova*, u *carstvu snova* je *bezbroj kostima*, kaže se i *da je život san*, ali sudeći po atributu *olovni* – iz naslova knjige *Olovni san* autoru san nije lahak, no težak poput olova, sivo-sumoran, no da li je to baš sve tako?

Svako je od nas imao priliku da sanja, da sanja snove i objašnjive i neobjašnjive, no pripadali oni našem raciju ili iracionalnom svijetu oni su naš proživljaj, naša refleksija, svojevrsna naša biografija. Roman Ramiza Brkića *Olovni san* je spoj realnog i fiktivnog i svojevrsna autobiografska riječ kojom seli u svoje mladalačko doba koje je svakako i tada bilo ispunjeno mladalačkim snovima ali izbliza, ovaj put je to iz perspektive proživljenog životnog vijeka, kad se samo mladost sniva i kad joj se možemo približavati samo sjećanjima, približavati u snu i riječju. Ovo je svojevrsno autorovo suočavanje sa samim sobom. U romanu je prisutna povezanost između sna i autorovih osjećanja prema rodnom mjestu, zavičajnom uzrastanju, školskim drugarima, ambicijama i zaljublivanjima. Dabome da autorova osjećanja korespondiraju sa kulturnološkim i sociološkim ambijentom autorovog odgajanja i uzrastanja u ambijentu brojne porodice – uz djeda, majku, oca, braću i sestre; muslimanske porodice; u mahalskom druženju s vršnjacima; školanju – osnovnom, gimnazijskom i studiranju.

Sve simbolike i aluzije u Brkićevom *Olovnom snu* nisu autorove dobro skrivane tajne, naprotiv. Često mi se čini da se u njima kriju autorova proročanstva ili viđenja budućeg ili nekog drugog onostranog svijeta ili, pak, kao neka njegova spoznaja više nama zasad nepoznatog svijeta.

Pripovjedačka narav Brkića je prepoznatljiva i u ovom njegovom djelu i ostaje dosljedan stilu kojeg krasi pripovjedačka

jednostavnost – u kojoj je tokove radnje lahko pratiti rečenicama koje su jedna drugoj i izviranje i uviranje, iz čijih metafora zasjaju romantične slike sela, zavičaja iz autorove mladosti, kao npr. – *Ispod njegovih čekinja-stih vjeđa nisu sijevale munje i praskali gro-movi, jer na njegovom licu izboranom kao teg na našim sprečanskim njivama nakon proljetnog oranja, stanovala je blagost, smijernost i veseo duh.* Ili: - *Zaželio sam se prostrane ravnice uz našu rijeku gdje sam provodio dane uz Refku, zaželio sam se njenih vrbaka, virova i topolika. Srce me vuklo cvijetnim livadama okupanim rosom, zaželio se avlija s mirisom koma, šire i pekmeza...itd.*

Struktura knjige u sadržajnom smislu, dakle bez naslovnih apostrofiranja, je oblikovana u tri dijela, u kvantitativnom smislu gotovo u tri trećine: u prvom dijelu knjige autor se susreće sa svojim djedom, majkom, brojnim svojim drugarima i komšijama iz svoje mladosti; u drugoj trećina knjige je druženje s Tarikom; a u trećoj trećini autor nas uvodi u Tarikovu mikroniju, u mikro-svijet – svijet pravde, izobilja, sreće i svega onoga čega nemamo o čemu, eto, možemo samo da sanjamo. Autor je, eto, poželio da se i izjada na onom svijetu, i sebi unekoliko olakša, o našim političkim prilikama: *entiteti se prepuca-vaju, jedni bi u Evropu a drugima je dovoljna i njihova zemlja Nedođija, o milijardama duga, o nezaposlenosti, o 20-godišnjim vladarima, o skupocjenim ministarskim limuzinama i 160 maraka penzije, o predsjednicima a seoskim lolama, o milionskim kreditima koji se ne vraćaju i sinovima dodjeljenim, o...* itd autor Brkić svojim osobenim pripovjedačkim manirum umješno miksa dva svijeta - nama znani svijet i svijet kojeg upoznajemo a autorove je fantazije.

Treba reći da knjiga obiluje likovima i njihovim imenima do čitalačke zbunjenosti o glavnom junaku, da bi već u trenu nove misli pronikao u autorovu snovitu formu glavnog lika. Knjiga obiluje likovima i dogodovština vezanim uz njih čitalački zanimljivo i

produhovljeno ispričanim. U svom pripovijedanju autor se vrlo lahko prebacuje iz prostora u prostor, lahko seli iz grada u grad, iz svijeta u svijet, sa teme na temu i sa lika na lik – kako se to može zbivati samo u tokovima radnje jednog sna.

Brkić započinje pisanje svog romana riječju *vrijeme*, u sintagmi *vrijeme gradi – vrijeme razgrađuje*, vrijeme kao linearni *kontinuum*, nepovratni slijed iz prošlosti ka budućnosti i kao apstrakcija svakog nastajanja i prolazanja, da bi ga završio riječima *srećan je onaj narod* - Mikronije, dakle na jedan parabolski način autor nam spušta poruku da poslije

razočarenja, rastočenih životnih vrednota u kojima jesmo sreća nas negdje tamo čeka ili nam autor samo želi da nam je vrijeme donese.

I na kraju još jednom na početak knjige, na prvu njenu stranicu i riječi posvete; autor knjigu posvećuje *Majci svoje djece* doživljavajući knjigu svojevrtnim *stečkom da* - kako veli - *vjekuje spomen mojoj ljubavi*; lijepo i dojmljivo - pa i otud od srca moje štovanje prema autoru i njegovoj pisanoj riječi.

A, ovaj moj prikaz slovio bih *Snoviđenje jednog sna*.

